

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

Basvetenskapligt och kliniskt om epilepsi och graviditet

Torbjörn Tomson, Lennart Gram, Matti Sillanpää, Svein I Johannessen, eds. **Epilepsy and pregnancy**. 215 sidor. Petersfield-Bristol; Wrightson Biomedical Publ Ltd, 1997. Pris £ 38. ISBN 1-871816-36-X.

Recensent: Birgitta Söderfeldt, docent, universitetslektor och överläkare, neurokliniken, Universitetssjukhuset, Linköping.

Under sommaren och hösten 1997 fördes en livlig debatt om tvångssteriliseringar. Det handlade mest om utvecklingsstörda som under 1930-, 40- och 50-talen i stor omfattning utsattes för dessa ingrepp. Att också personer med epilepsi drabbades av samhällets och sjukvårdens negativa syn på att handikappade skulle skaffa barn har nästan inte alls kommit fram. Ändå är det mindre än 30 år sedan Sveriges riksdag avskaffade den lag som förbjöd epilepsisjuka att gifta sig. I jämförelse med andra västländer är Sverige också här mycket repressivt och höll häpnadsväckande länge fast vid en föråldrad lagstiftning.

Mot den bakgrunden är det förstuds glädjande att attityderna så totalt förändrats att det nu är självklart för epilepsivården att stödja patienterna vid graviditet. »Epilepsy and pregnancy» kan här vara en god hjälp. Boken vänder sig till alla inom vården som kommer i kontakt med kvinnor med epilepsi. Språket är engelska, men de flesta författarna kommer från de nordiska länderna. Boken innehåller 20 kapitel och behandlar både basvetenskapliga ämnen och mer kliniska områden med relevans för dem som sköter gravida med epilepsi.

Utförligt om antiepileptika och ärftlighet

En stor del av boken – sju kapitel – berör antiepileptika. Detta kan sägas vara väl avvägt då mycket av problemen kring epilepsi och graviditet rör hur fostret påverkas av moderns medicinering.

Mer tveksamt känns det med det sto-

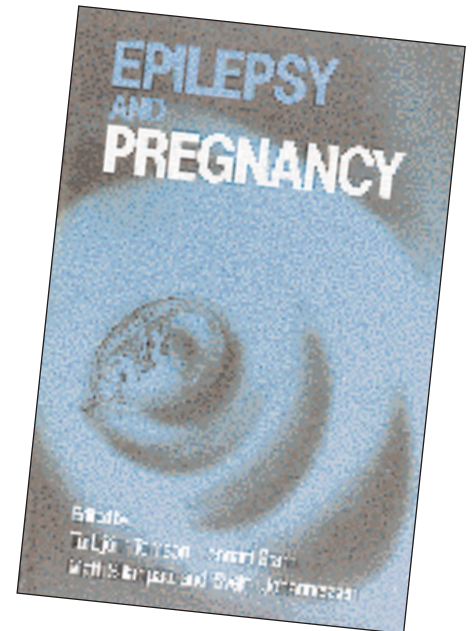
ra utrymme genetiken fått. Fem kapitel handlar om ärftlighet, och denna del kunde säkert ha komprimerats. Även om intressanta nya data finns om genetiska epilepsiformer har det ganska liten relevans för epilepsipatienten som planerar föräldraskap och ännu mindre för den som redan är gravid. Den lagstiftning som förbjöd äktenskap för epilepsisjuka byggde på ett löst antagande att epilepsi var ärftligt. Vi vet nu att de flesta former av epilepsi inte är familjära, och bland dem som ärvs dominerar lindriga typer av epilepsi som knappast utgör ett skäl att avstå från att skaffa barn. Den läkare som ger råd om familjeplanering till patienter med epilepsi har därför sällan behov av en ingående genetisk kunskap. Sedan är det en annan sak att forskningsområdet är expansivt och spännande.

Patienten i skymundan

Som helhet är intresset för nya grundvetenskapliga data också något som präglar boken »Epilepsy and pregnancy», och det blir på bekostnad av psykosociala faktorer och ett kliniskt perspektiv. I avslutningskapitlet ges visserligen kloka och handfasta råd om omhändertagande och vård, men kapitlet är kortfattat (sju av bokens 215 sidor) och skrivet nästan i telegramform. Hur man praktiskt t ex får till stånd ett samarbete mellan neurolog och kvinnoläkare framgår inte, och epilepsiteamens gemensamma arbete med den gravida kvinnan med epilepsi tydliggörs dåligt. Man saknar också en diskussion som tar sin utgångspunkt i patientens behov och den extra oro epilepsisjukdomen kan medföra under en graviditet. Vidare tas inget upp om den blivande pappans speciella roll då modern har en behandlingskrävande sjukdom. Självfallet är det viktigt med kunskap om läkemedlens påverkan, missbildningsrisker och värdet av vitamintillägg, men det är lika viktigt att uppmärksamma de blivande föräldrarnas behov av stöd både i komplicerade fall och hos dem där allt medicinskt sett är välkontrollerat.

Förtjänstfullt kapitel om amning

Ett positivt undantag i boken är kapitlet om amning, där varje avsnitt om de olika läkemedlen avslutas med konkreta råd om i vilken utsträckning läkemedlet kommer över i mjölken och eventuellt påverkar barnet eller ej. Farmakologen Ellen Vinge har lyckats att

integrera teoretisk kunskap med svar på den typ av frågor som ställs av kvinnan med epilepsi medan andra avsnitt i boken framstår som renodlat teoretiska.

Värdefull referensbok

Sammanfattningsvis är dock boken värdefull som referensbok för både neurologer och gynekologer. Ungefär ett barn av 250 i Sverige föds av en mor med epilepsi. Alla som arbetar inom neurologi och mödravård möter alltså dessa patienter, och boken bör därför vara tillgänglig på både kvinnokliniker och neurologmottagningar. Precis som andra blivande föräldrar har de med epilepsi rätt till ett kvalificerat och tryggt omhändertagande under graviditet och förlossning, och här behövs både kunskap och helhetssyn. •

Mest skäpmat i bok om nitratbehandling

Udho Thadani, Lionel H Opie, eds. **Nitrates updated. Current use in angina, ischemia, infarction and failure**. 224 sidor. Boston-Dordrecht-London: Kluwer Academic Publishers, 1997. Pris £ 112.25. ISBN 0-7923-3466-3.

Recensent: Håkan Emanuelsson, docent, kardiologdivisionen, Regionssjukhuset, Örebro.